

ISSN 0134—2266

TRÄHÄRKE

1979

NR. 2

LAULUGA

See juhtus möödunud sügisel. Ei ole oluline, kus täpselt. Oluline on, et tegu oli kolmanda klassi lastega, kes valmistusid pioneeriastuma. Nad olid juba selgeks õppinud pühaliku pioneeritootuse ja kuidas kätt saluudiks tõsta. Nad olid harjutanud kõlavalt ütlemata «Alati valmis!» ja teadsid, mis tähendus on pioneerikaelaräti kolmel nurgal. Igal neljapäeval oli selle klassi lastel koondus, kus tegeldi agaralt nende pioneeriasjadega. Sellel neljapäeval, millest siin juttu, mindi metsa. Koolimajast mõne kilomeetri kaugusel oli niisugune metsasalu, mingi vana mõisapark, kus kasvas mitmesuguseid puid. Sealt taheti siis korjata tõrusid ja käbisid ja sobivaid oksakesi, et neist hiljem loomi ja linde meisterdada. Metsasallu viis lapsed kolhoosi buss. Bussijuhil oli vaja just sealt mööda sõita. Tunni aja pärast, kell kaks, pidi ta sama teed mööda tagasi tulema ja käb korjajad uuesti peale võtma. Vahepeal korjasid nad muidugi kastanimune, tõrusid ja käbisid, nii et neil olid taskud ja kotid pungil. Noh, tunni ajaga jõuab palju joosta. Lapsed jooksid salu risti ja põiki läbi. Aga kui kell kaks sai, ei paistnud bussi kuskilt. Ja kell pool kolm ka mitte.

Kell kolm ütles klassijuhataja õpetaja Maasikmäe: «Lapsed, paistab, et meil tuleb jalgsi minna.»

Bussi oodates olid lapsed veel tublisti jooksnud. Jalgsi tagasiminekuks ei meeldinud neile sugugi. Vaevast said nad mõne telefonipostivahe käidud, kui hakkas kostma kaebehääli.

«King hõõrub,» kaebas üks tüdruk.

«Kummik pigistab,» virises teine tüdruk.

«Kott on kole raske,» hädaldas üks poiss, kes oli eriti agaralt tõrusid-käbisid korjanud. Ja päris mitmed kurtsid, et neil võtvat nälga silmanägemise.

Õpetaja Maasikmäe kuulas, kuulas ja ütles: «Teate mis, lugu on päris hull. Kurdame õige kooris. Ma loen üks-kaks, üks-kaks, ja siis hüüame koos nutuse häälega:

King mul hõõrub,
kummik pigistab.

Niiviisi tehtigi. Üks-kaks, üks-kaks, luges õpetaja jalad taktis käima, ja kõik hüüdsid astumise rütmis nutuselt, et king hõõrub ja kummik pigistab.

«Mis kaebusi veel oli?» küsis õpetaja. «Et kõht on tühi, jah!»

Kõht oli tõesti kõigil tühi. Salm muutus pikemaks.

King mul hõõrub,
kummik pigistab.
Kõht on väga tühi,
varvas higistab

loeti nüüd. Varbarea oli pakkunud poiss, kes ennist rasket kotti kaebas. Siis läks lugemine nagu iseenesest laulmiseks üle. Kust viis võeti, ei saanud keegi aru. Aga äkki oli see olemas. Ainult nutuseid hääli ei olnud enam. «Lapsed, lapsed!» ahastas õpetaja. «Kurvemalt! Haledamalt! Südantlõhesfavamalt!» Abi sellest ei olnud. Kolmas klass laulis ja astus laulu taktis niisuguste nägudega, nagu oleksid tühi kõht, kinga hõõrumine, kummiku pigistamine ja varba higistamine maailma toredaimad asjad.

«Noh, teate,» pahandas õpetaja Maasikmäe, «nii see nüüd ka ei lähe. Mulle paistab, me peame oma laulule sõnu juurde mõtlema.»

Hakatigi siis mõtlema. Ja varsti lauldi juba nii:

King mul hõõrub,
kummik pigistab.
Kõht on väga tühi,
varvas higistab.

Tühja kah neist hädadest,
mul tuju ikka hea!
Tuju hea, jah, tuju hea
ja püsti pea!

Kui kakskümmend või kolmkümmend korda oli laul läbi lauldud, kostis selja tagant mootoripöörinat.

«Ui, ui!» oli bussijuht õnnetu. «Hiljaks jäin. Andke andeks. Karburaator jukerdas. Hüpake nüüd ruttu peale.»
Aga imelik küll, ükski laps ei tahtnud bussi hüpata. Mis seal enam hüpata. Koolimaja oli juba käega katsuda.

Miks ma sellest loost siin räägin? Aga seepärast, et tahtsin jutustada, kuidas kolmanda klassi lapsed said teada, mida suudab laul. Pioneerid teavad seda. Igal pioneerirühmal on oma laul. Kui rühm sammub rivivõistlusele, lauldakse just oma laulu. Kui mõnikord on raske, aitab laul tuju tõsta. Laul on pioneerirühma saatjaks matkateel ja laagripäevadel, vihmas ja päikeses. Kui kolmanda klassi lastest, kellest siin juttu oli, saavad pioneerid, valivad ka nemad endale laulikust rühmalaulu. Või mine tea, ehk seavad koguni selle laulu ise kokku. Aga see on juba tulevikulugu.

JÜRI RANT

Illustreerinud ELLE TIKERPÄE

ENE KIRJANIK
BORISS DUBROVIN

Need, kellel täna valvekord

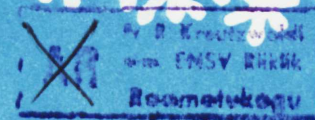
ON PIME ÖÖ VÕI UDUSOND –
NEIL POEGADEL, KES POSTIL ON,
PILK VAHE NAGU TERAV KIIR,
SEST VALVATA ON KODUPIIR.

SEAL, TAEVAS, OMA POSTIL NÄED
SA SEDA, KELLE KINDLAS KÄES
ON MEIE ÕHURUUMI RIIV –
RAKETIKOONUS JA REAKTIIV.

NII, NAGU ÜKSKORD ISADEL
ON SÜDA VAPPER VISADEL
VIISNURKA KANDVAIL NOORUKEIL.
JA VALVEKORD ON TÄNA NEIL.

KA RASKEST SOOMUSTERASEST
ON SITKEMAD NEED POISID, SEST
MAAILMARAHU HOIAVAD.
ON TÄNA VALVEKORRAS NAD.

Tõlkinud VENDA SÖELSEPP

«KÕIGE VAHVAM PIDU

...on klassiõhtu,» ütlesid III klassi tüdrukud ja poisid. «Kui nääripidu muidugi arvestamata jätta,» lisati pisut hiljem. «Ja sünnipäevapidu ka,» arvati veel.

Eks nääripidu ja sünnipäevapidu ole põnevad, sest siis saab kinke. Vahel soovitud, teinekord jälle loodetuid ja hirmus armsaid nagu kutsikas või uus kleit või hoopis margialbum. Aga järgmisel kohal on klassi-

õhtu. Just sellepärast, et siis ... saab kooliriided koju jätta. Koolivormita tundub pinginaabergi teist nägu ja huvitavam olevat. Teiste riidetega võib mõni viperuski juhtuda. Need võivad natuke mustemaksigi minna. Ema riidlema ei hakka.

... saab kõiksugu asju joonistada ja neid seinte peale panna. Enamasti tulevad pildid ja kujud kangesti naljakad ja nõnda on saalgi hästi lõbus.

...saavad kõik esineda. Ema ning isa ei tea üldsegi, millega just mina esinen. Ja hirmus põnev on vaadata, kuidas nad on uhked ja katsuvad natuke teistele teada anda, et mina just nende laps olen.

... saab võistlusemänge mängida. Võidetud kustutusikummi, pliiatsit või õhupalli hoitakse palju hoolikamalt kui enda ostetud kustutusikummi, pliiatsit või õhupalli.

... saab viktoriiniküsimuste kallal nuputada. Ainult viktoriin ei tohi pikk olla. Sest nii raske on klassiõhtul paigal püsida ja vaikselt mõelda.

...saab kringlit süüa ning morssi juua. Morss on ehk natuke magusam kui kodus. Aga me ju ise segasime. Ning kringlil on päris klassiõhtukringli maitse.

Sellist juttu klassiõhtust vestsid mulle Tapa 1. Keskkooli III c klassi õpilased ja nende klassijuhataja Malle Reimann. Kirjutage meile, mida huvitavat teie oma klassiõhtul teete!

VIIVI VARIKSAAR

POISIPEA

Epp käis torssis näoga ema sabas ja mangus: «Ema, lähme juuksuri juurde! Mu tukk on nii pikk, et silmad ei paista enam väljagi!»

«Too käärid, ma lõikan su tuka kohe lühemaks!» vastas ema.

«Ma ei taha, et sina lõikad. Kaie käis isaga teenindusmajas ja tal on nüüd nii ilus poisipea. Mina tahan endale ka poisipead,» seletas Epp. «Laupäeval on juuksuris alati palju rahvast. Tuleb kaua oodata. Mul pealegi pesupesemine pooleli,» ei olnud ema Epuga nõus.

Epp nurus edasi: «No palun, lähme täna. Võibolla seal polegi palju inimesi. Ja minu õhukeste juuste lõikamine läheb ju ruttu. E-ma, ma tahan kangesti juba täna endale poisipead!» Tüdrukul tulid koguni pisarad silma.

Väiksel Tõnnil hakkas õest kahju. «Kuule, Epp! Ära ole kurb!» lohutas ta õde. «Võta parem minu oma!»

«Mis sinu oma?» ei saanud Epp aru.

«Ma annan sulle poiši pea. Omaenda pea, noh. Sina anna mulle oma tüdruku pea vastu. Mul ükskõik, mis pea mul otsas on.»

See jutt ajas Epule naeru peale. Naeruga läks poisipea hoopis meelest ära. Epp keksis rõõmsa näoga vannituppa ja ütles: «Ema, ma tahan sind aidatal!»

Ema tegi märja käega Epule pai ja andis talle kausitäie taskurätikuid: «Pane need kuivama! Ja esmaspäeval lähme laseme sulle poisipea lõigata.»

NURRMOBIIL

Batšo vanaisa Turmanidze oli kuulus tohter. Tema uksel rippus silt: «Kõrvade, sabade ja käppade siirdamine. Valuta ja tasuta.» Vanaisal oli imettegeva toimega võluliim. Väike Batšo vaatas alati pealt, kuidas vanaisa oma harukordseid operatsioone tegi. Ükskord toodi vanaisa juurde hea väljaõpetatud tsirkusekoer. Dresseeritud, aga kuri tiiger oli tal saba tagant ära rebinud. Paljud koerad saavad saba taga hakkama, ent tolle kutsa kogu tarkus oli ära rebitud sabas.

Tohter liimis koerale uue saba taha ja sõnas dresseerijale: «Palun küsige nüüd koeralt midagi!» -

Dresseerija silistas kutsut ja küsis väriseva häälega: «Kulla sõbrake, kui palju on üheksa jagatud kolmega?»

Koer ajas külgeliimid saba püsti ja kõverdas seda niimoodi, et tuli välja number kolm.

«Aga kui palju on viiest lahutada viis?» küsis Batšo arglikult. Koer tõstis jälle saba püsti ja väänas seda niimoodi, et tuli välja null.

Ükskord telliti vanaisa kähku loomaaeda: üks paha ätt oli puistanud ninasarviku ninasse pihutäie tubakat. Ninasarvik aevastas nii kõvasti, et sarv lendas nina otsast minema ja lõi seina sisse augu. Seda lugu mäletas Batšo hästi.

Ühel päeval, kui vanaisa kodunt ära oli, kasutas Batšo juhust, võttis tema töötoast võluliimi ja kleepis kokku katkise plastmasskassi ning mänguauto. Siis segas Batšo piima ja bensiini, kallas segu nurrile suhu, istus rooli taha ja kihu-

tas tänavale. Esiootsa ei pannud keegi kummalist kassikäppadega automobiili tähelegi. Üksnes poolpime eideke vehkis käega ja hõikas: «Takso, takso!» Ja kui autojuht nägi imelikku kassi üle tee jooksmas, pidurdas ta.

Siis peatas Batšo oma nurrмобиili foori ees.

Siin juhtuski esimene viperus: üle vöötraja talutati koera. Niipea kui koer kassil lõhna tundis,

kihutas ta nurrмобиili poole. No nüüd läks alles möll lahti! ...

Nurrмобиил tõmbas kүүru selga, turtsus ja sööstis trollibussi katusele, kargas sealt jäätiseputkale, seejärel puu otsa. Puu alla kogunes ilmatu hulk uudishimulikke. Nurrмобиил ei tulnud alla enne, kui peremees oli koera ära viinud.

Aga sellega lugu veel ei lõppenud: vanalinnas ringi tiirutades märkas nurrмобиил värava all hiirt ja kihutas tolele hirmsa ajuga järele, nii et Batšo sai tubli muhu otsaette. Ühelt rõdult rippus alla niidiots. Nurrмобиил hüppas, sähmas niidile kähaga. Batšo lülitas küll tagurpidikäigu sisse, aga ei sellestki olnud abi: nurrмобиил sikutas niiti ja kera veeres tänavale. Nüüd röökis Batšo juba täiest kõrist, aga nurrмобиил muudkui kargles ja laskis niidikera pillutades kukerpalli. Ta lõi Batšo silma siniseks, nihestas käe paigast, koksas paar hammast välja.

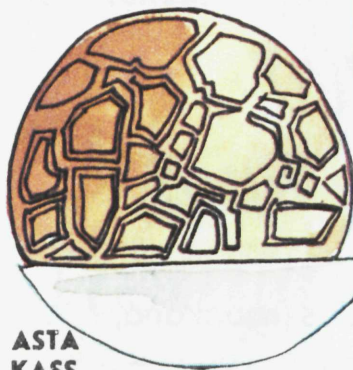
Inimesi kogunes ümberringi terve hulk. Kõik karjusid: «Päästke poisike ära! Päästke äral Viige ta kähku tohter Turmanidze juurde! Ainult tohter Turmanidze saab teda aidata!» Vanaisa oli just loomaaiast koju jõudnud.

Esiootsa sai ta Batšo peale kole pahaseks ja tah-tis poisile õpetust anda: «Vaata kui kleebin sulle käe asemel kannusanga külge, küll siis tead, kuidas nurri ja automobiili kokku liimida!»

Pärastpoole vanaisa halastas lapselapse peale, ravis teda ja pani voodisse. Üleni sidemeis, lamas Batšo voodis ja mõtles, et oli nurrмобиili leiutamise teinud suure rumaluse ja et nüüdsest peale ei puutu ta enam kunagi võluliimi vanaisa loata.

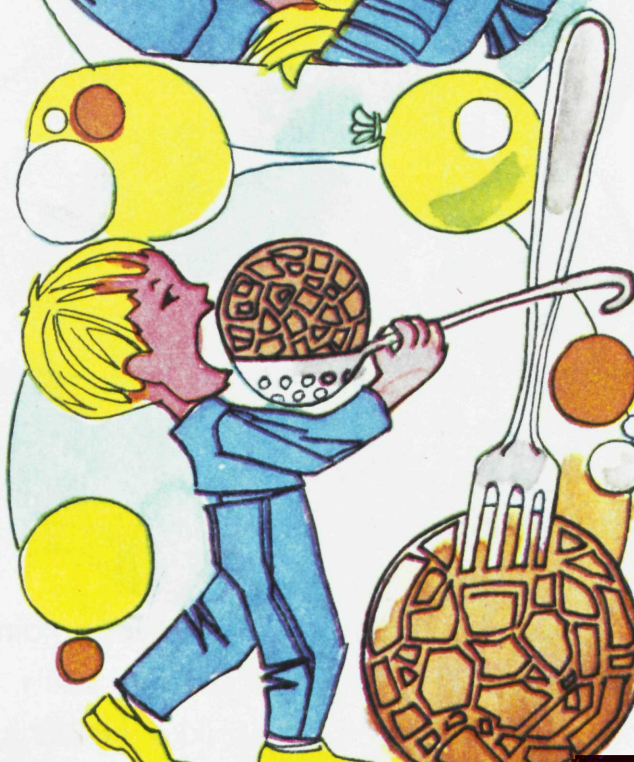
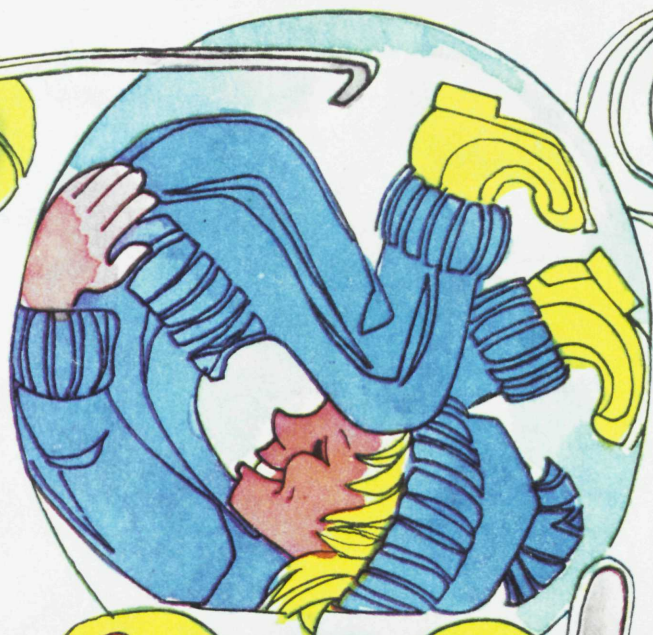
Vene keelest tõlkinud META MAKŠING

PALLIDE MUUSEUM

ASTA
KASS

Pallide muuseum on otsani palle täis. Seal on väga suuri palle ja väga väikesi palle. Aga kõige rohkem on niisuguseid, mis on väga suurtest pallidest väiksemad ja väga väikestest jälle suuremad. On kaksikuid palle. Need on üksteisega nii sarnased kui iganes pallid, mille üks pool on punane ja teine roheline. Teistel kaksikutel on jälle üks pool sinine ja teine valge. Mis värvi nad seest on, seda ei tea. On ka kolmikuid palle, kõik kolm täpselt ühte värvi. Ega nad sellepärast ühesuurused pea olema. Ühel ajal sündinud lapsed ei ole ka ühesuurused, mõni kasvab nobedamini, mõni jääbki pisemaks. Kui ma viimane kord muuseumis käisin, olid seal ühed viisikud pallid. Kõik oranžid, aga igaüks ise kasvu. Viisikuid lapsi ei ole ma näinud. Pallidel on nimed. Mina tean jääpalli, lauatennisepalli, päristennisepalli, korvpalli, võrkpalli, rahvastepalli, veepalli ja õhupalli. Jääpall on väike ja tennisepall ka, eriti lauatennisepall. Õhupall võib olla väga suur, aga ta võib ka väike olla, kui ei jaksu puhuda. Pallid on tehtud õhust ja kummist. Õhk on sees ja õhu ümber on kumm. Isegi veepallil on sees õhk, mitte vesi. Ainult jääpall on üleni pall, tema

Illustreerinud ENE PIKK

nud ei ole, olen näinud jäähokit, aga see ei puutu siia.

Nendest pallidest eraldi on õunapallid ja lihapallid ja lumepallid, sest need on söödavad. Lumepallid on jah söödavad, kui nad on tehtud munavalgest ja suhkrust. Pärislumepalle ei saa muuseumi tuua, sest nad hakkavad sulama ja siis peab koristajatädi kogu aeg lapiga vett kuivatama.

Söödavaid palle ei või panna mitted söödavatega segamini, sest muidu hakkab mõni külastaja kogemata ka kummipalle näksima ja näksib augu sisse. Õhupall võib suure plaksatusega puruks minna ja muuseumi rahu häirida.

Kui kõik kummipallide osakonnad on läbi käidud, hakkavad muuseumi külastajad söödavaid palle sööma. Kui söödavad pallid on söödud, läheb minu ema, kes on muuseumi kokk, uusi lihapalle praadima, uusi õunapalle küpsetama ja uusi lumepalle vahustama. Senikaua teevad külastajad nii palju kukerpalle, et nendega saab tühjaks söödud kohad täita. Korralikus muuseumis ei ole kunagi tühje kohti.

Siis kukerpallitavad külastajad uksest välja ja uus

Mere peremees

Kes on mere peremees
suure märja mere sees?
Vaal on mere peremees,
kodu on tal merevees,
kus tal loksub kere vees.
Kuival maal
ei kõnni vaal.
Ta kaal
on mitme sõnni kaal.
Sestap vaal on peremees
suure märja mere sees,
kus tal kodu merevees,
kus tal loksub kere vees,
loksub kere merevees.

Lepamaim

Üks vana lepp kord kasvas järve kalda peal
ja vahel puistas lehti vetevalda seal.
Ning lepa varjus elas lepamaimumaim,
kes oli mitme lepamaimumaimu kaim.

Siis lepamaimumaimust kasvas lepamaim
ja nüüd ta oli mitme lepamaimu kaim.
Ning vana lepp see seisis ikka kalda peal
ja vahel puistas lehti vetevalda seal.

Vaba rabakana

Rabas elas rabakana,
igapidi vaba kana —
siis kui tahtis ringi joosta,
jooksis ringi kanges hoos ta,
siis kui tahtis muneda,
munes muudkui mune ta.

Aga rebane seal rabas
tema sabast kinni rabas
ning ei olnud rabakana
enam üldse vaba kana —
tabatult ja sapatult
kaagutas ta rabatult.

Vastlad, vastlad!

Vastlad, vastlad, vastlasõidud!
Vanad kombed, vastsed võidud!
Lusti täis on lastevägi,
üles-alla kutsub mägi.

Vastlakriuksud, vastlahelgid
jalastes on kelkudelgi —
mis neil viga võidu sõita,
lumme lennata või võita!

Väike poiss kui supiuba
teistest ette jõuab juba.
Hoogu, hoogu, pisipõnn —
vastlavõitjat ootab õnn!

See, kes liugu laskma väle,
pika pai saab, pikad linad.
Laiskadele, aeglastele
jäädavad paljalt pikad ninad!

Tele-pele-laul

Istub värb antenni peal
nagu tibu penni peal.
Mis sa, väike sul, teed?
Segad värvilist TV-d!

Ära ole närviline.
Kõik maailm on värviline.
Klõpsa kinni tele-kast.
Mis sa vahid telékast,
telekast va pelekast?!

Tule puista parem siva
varblasele mõni iva.
Tule puhka parem silma,
vahi värvilist maailma!

KADEKOPSUD

Istun akna juures ja jälgin, kuidas raagus õunapuu otsas tiirleb tihaste karussell: kiiresti-kiiresti nokib üks väike kollapugu nõõri otsas rippuvat pekitükki, laseb siis äkki küüned lahti, ja vurrdil oksale. Silmapilk on seltsimees tema asemel, nok-nok-nok soojaandvat pekki kiiresti kõhukesse — ja tagasi oma oksale. Seal on juba kolmas sulekera pekil, jälle tok-tok-tok — ja annab platsi neljandale näljasele. Ja ikka sedaviisi ringirastast, sõbralikult ja vennalikult. Et iga mees saaks, sest ilm on külm.

Siis äkki kaob kogu vuristav vennaskond ehmunult kuhugi. No muidugi! Õunapuuoksale laskub must helekollase nokaga lind. Muustrastas. Kust sina siin keset talve? Miks sa õigel ajal lõunasse ei lennanud? Hüppab pekitükile, püüab nokkida. Tükk on väike, jalad ei pea kinni, ka ei ole ta harjunud pea alaspidi rippudes nokkima. Ei tule midagi välja. Ennäe, teine veel! Oh teid hädalisi küll... Istute nagu kaks tumedat kohevil õnnetusehunnikut teine teise puu otsas. Oot-oot, ma püüan teid aidata, külm on ju kibe, võtta pole kusagilt midagi, pakane on kõik putukad koorepragudesse ajanud. Tallan õuna- ja pirnipuu vahele lumme väikese platsi, puistan vineeritükile saiaaraase ja hirsiteri. Tulge, sõbrad, kinnitage kehal

Varsti on muustrastas kohal. Passib veidi aega õunapuuoksal, siis lendab maha, ajab saba mitu korda jõnks ja jõnks püsti, nagu ütleks aitäh, ja mõtleb einestama hakata. Aga kus sa! Vurr! on teine sealsamas, ja vops ja vops kaaslasel nokaga pihta. Väike madin — ning üks näljane istub õunapuu-, teine pirnipuuoksal. Ma ei kuule läbi topeltakna, aga aiman, mis laadi jutt seal käib.

Õunapuu otsast: «Häbematul See on minu toit!»

Pirnipuu otsast: «Minul Katsu sa alla lennata!»

Õunapuu: «Muidugi lendan. Mina olin enne siin. Kasi minema!»

Pirnipuu: «See ei loe midagi, et enne. Kasi ise minema! Vaata, kohe lendan alla ja hakkam nokkima.»

Pirnipuu rästas lendabki alla ja keksleb toidu juurde. Ta saab paar nokatäit nähvata, kui õunapuu rästas platsis on. Vops-vops välgatab kollane nokk, ja linnud on jälle tagasi valvepostil.

Oh teid küll, kadekopsed! No kuidas ma saan teid aidata, kui te ise ei lase. Tihaste kärussell hakkab varsti jälle sõbralikult tiirlema, aga selle kõrval õunapuuoksal kõssitab üks ja pirnipuuoksal teine must musta kadedust täis lind.

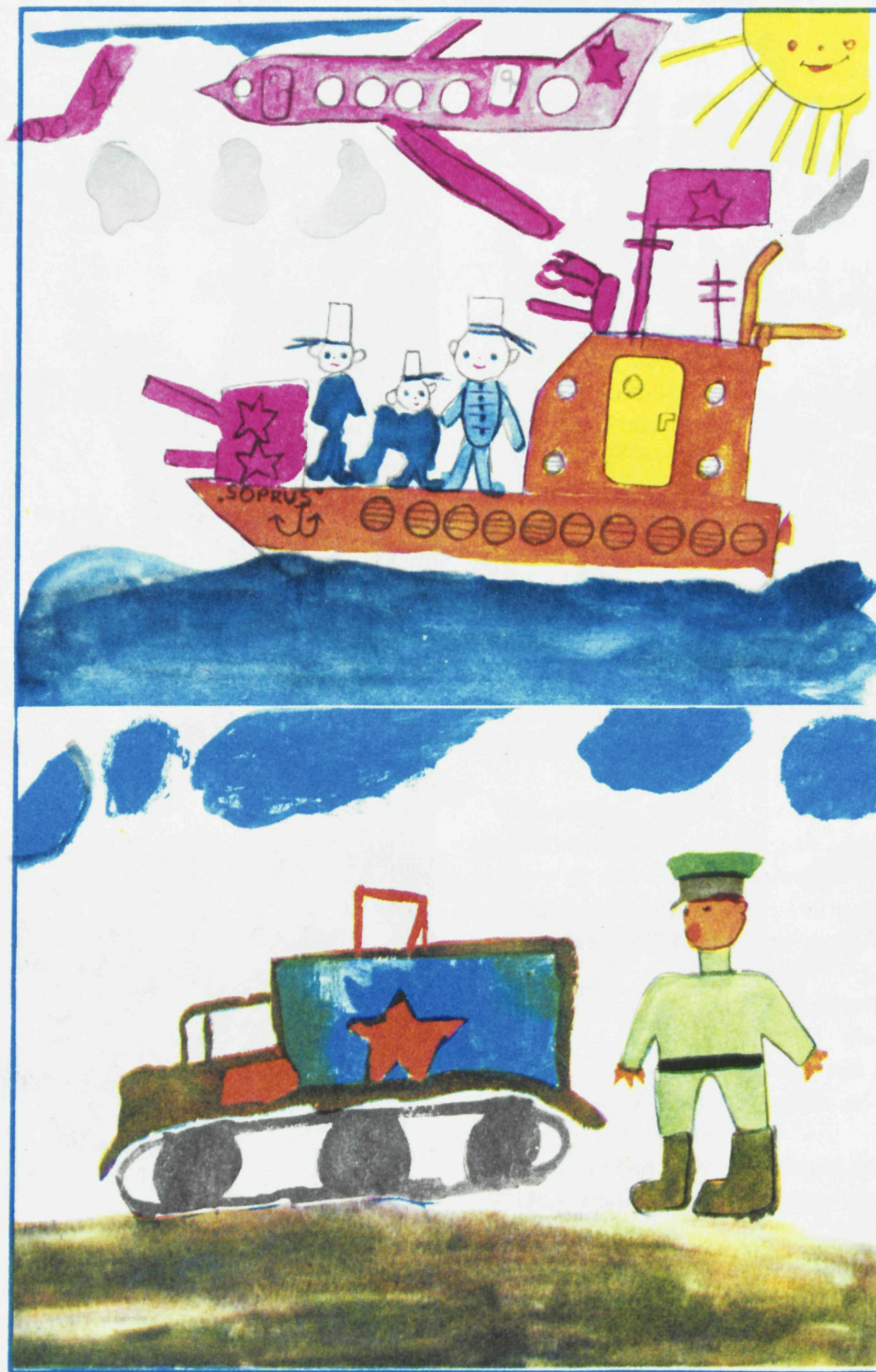
Ülal: «Armees» — joonistanud Vormsi 8-kl. Kooli IV klassi õpilane HEIN JÄÄMEES.

ISA, JUTUSTA MULLE!

«Isa, räägi, kus sina sõjaväes olid!»
«Olin 3 aastat Arhangelski oblastis. Seal oli väga külm, ainult sadakond kilomeetrit puudus polaarjoonest. Vahel oli nii kõva pakane, et kui käega autoust puudutasid, siis see lausa kõrvetas.

Sõitsin suure veoautoga. Raske oli edasi pääseda, sest teed olid kinni tuisanud. Kord tuli minna läbi jõest, kus polnud silda. Tugeva tuule tõttu oli vesi jões tõusnud, nii ulatus autoakendeni.

KAOKE KÄRDI
Rakvere 1. Keskkooli
IVc klassi pioneer

TORE PÄEV

23. veebruaril on armee aastapäev. Meie armee saab 61. aastaseks.

Sel päeval on meil õega palju tege- mist. Hommikul kingime isale lilli ja ilusa sõjameeste kaardi. Isal on väga hea meel. Öhtul tema mängib meie- ga. Isa jutustab meile sõdurite elust. See päev on igal aastal väga tore.

PIRET ARULA,
Paide 1. Keskkooli
IIa klassi õpilane

All: «Tankist» — joonistanud Kadri- na Keskkooli III klassi õpilane MIHKEL MIILPALU.

VASTLAD

Mulle meeldis kõige rohkem kelgu- sõiduvõistlus. Igast klassist võistles viis poissi ja viis tüdrukut. Meie klass võitis. Mina sain ka diplomi. Meil kõigil oli hea meel.

Enne võistlust saime veel hobusega sõita. Terve klass ronis korruga ree- le. Mõtlesin, et hobusel on raske, aga ei olnud. Onu tegi meile toredat sõitu. See oli küll üks tore päev.

KALLE KADAKAS,
A. Lauteri nim. Märjamaa
Keskkooli IIIc klassi õpilane

SUUSATAMAS

KÜLL ON TORE OLLA ÕUES,
SUUSAIND SIIS TEKIB PÕUES.
ÜKS, KAKS, KOLM!
KAMPSUN, PLUUS JA JOPE SELGA.
NÜÜD SAAPAD JALGA,

OI, KUI ILUS ON NÜÜD MÄELI
SUUSAD LENNUS IMEVÄEL.
TUUL NÜÜD KÕRVUS TUHISEB,
LASTE ÜMBER VUHISEB.

SUUSATADES KÕIK MEIL UNUB.
VÄIKE VEND SIIS ÄKKI NURUB:
«KÕHT ON TÜHI, MEEL ON PAHA,
SUUSATADA MA EI TAHA.»

AEG ON KOJU MINNA MEIL.
AGA KUIDAS TUNDUB TEIL?
«MIS SIIN MÕELDA, TEELE NÜÜD!»
KÖLAB LASTE RÕOMUS HÜÜD.

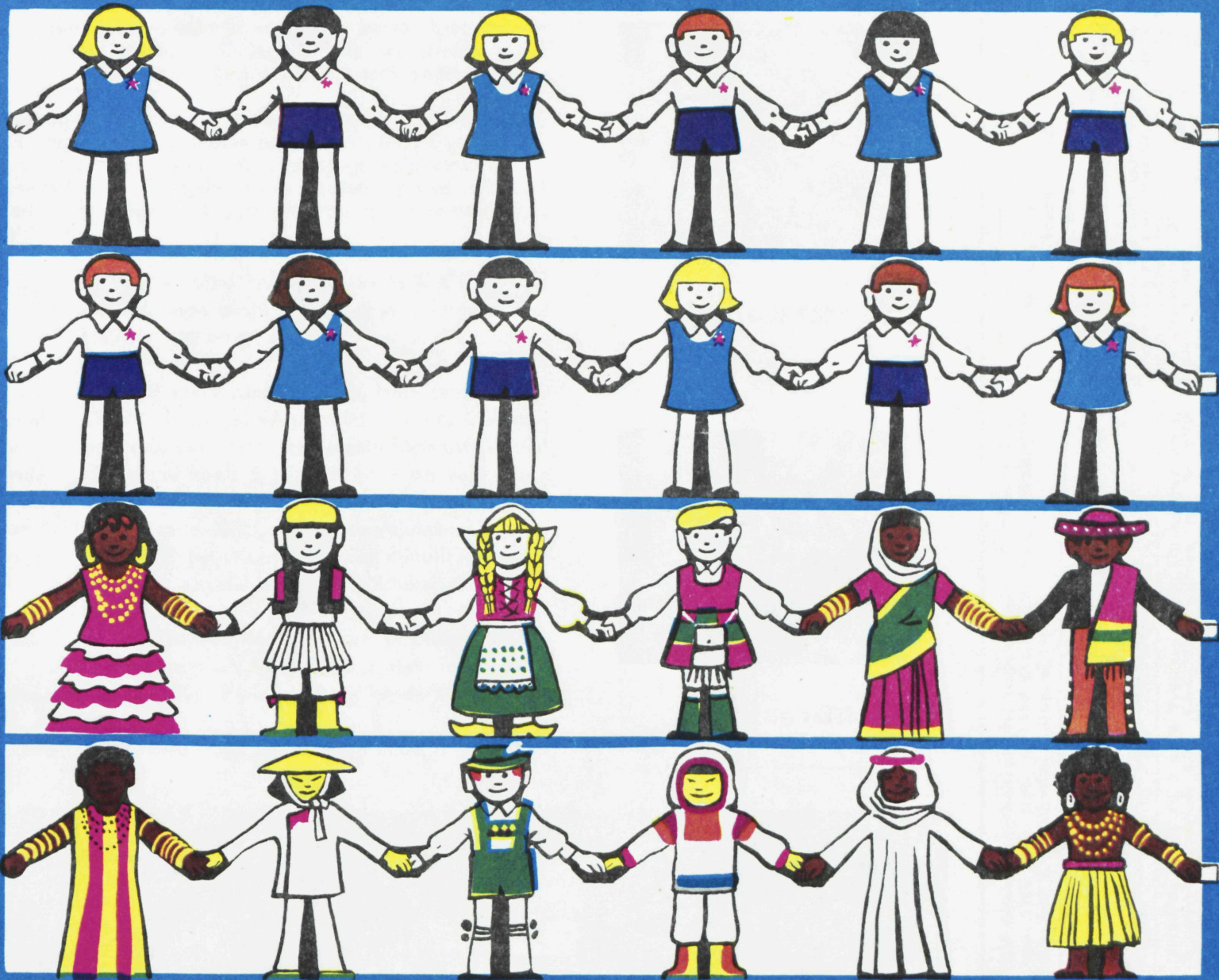
MARGIT PAVLOVA,
Kuusalu Keskkooli
IIIa klassi õpilane

TALV

TÄNAVU ON TORE TALV,
PÖLD ON NAGU JAHUSALV.
PÖLLUL PIKAD SUUSATEED,
EEMAL HOBUSED JA REED.

PÜHAPÄEVAL HOOLEGA,
TERVE PERE SUUSATAB.
KÕIGE LÖPUS SÖIDAB EMA,
VILUMUS VEEL PUUDUB TEMAL.

KAJA NIKKAREVA,
Jõgeva Keskkooli
IVb klassi õpilane

SEDA PUNAST JOONT MUUDA LÕIKA VÄLJA KÕRVALEEV KÄSITÕBLEHT

Joonistanud VIRVE KOTKAS

SÕPRUSRINGIS

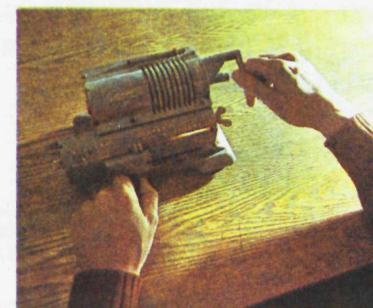

Lõika kõik lapsed musti kontuure mööda ribadena välja ja liimi valgete nelinurkade abil kättpidi kokku nii, et tekiks kaks eraldi ringi: üks oktoobrilastest, teine külalistest. Siis põimi ribad omavahel (vt. joonist) ja saadki sõprusringi.

ARVELAUD

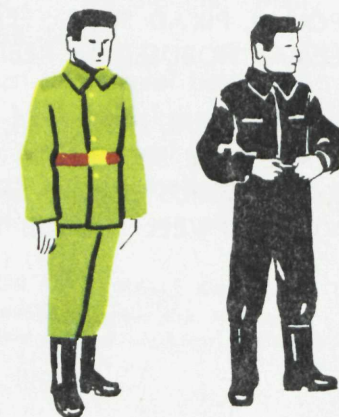
Pildistanud VILLU MAASK

ARVUTUSMASIN

ARVA ARAL ARVA

Pane igale sõjaväelasele pähe õige müts.

Ammust ajast on inimene otsinud vahendeid ja võimalusi, kuidas kergendada ja kiirendada arvutamist. Näiteks arvelaud. Kunagi oli see arvutamisel ainus abimees. Siis ilmusid vändaga arvutamismasinad. Ka neid varsti enam ei kasutata.

Elektronarvuteid on mitmesuguseid. On suuri ja väikesi, on kalleid ja odavaid, ühed mahuvad ära suurde tuppa, teised lauanurgale, kolmandad, õige pisikesed, võib panna taskusse. Neid õige pisikesi nimetataksegi taskuarvutiteks. Kõik elektronarvutid erinevad oma eelkäijatest selle poolest, et nad töötavad elektri abil ja arvutavad väga kiiresti. Suured elektronarvutid teevad ühe sekundi jooksul miljoneid tehteid.

TASKUARVUTI

Märt õpib juba teises klassis. Märdi isa on konstruktor. Isa tõi talle ühel õhtul oma arvuti proovimiseks. Märt arvas kohe, et kui on taskuarvuti, pole enam vaja pead vaevata. «Arvad?» muigas isa. «Eks kontrollime! Arvuta: Eesti kõrgeim rajatis on uus telemast. Masti alumise, raudbetoonist osa kõrgus on 190 meetrit. Sellele on paigaldatud 124 meetri kõrgune terastoru. Kui kõrge on telemast?»

Märt hakkas arvutama. Ta vajutas klahvidele $190 + 124 =$, ja paneelile ilmus vastus «314».

«Õigel Aga arvuta veel. Maailma esimene elektronarvuti valmis 1946. aastal. See oli nii suur, et kooli aulasse ehk mahuks ära. Kui vana on kõige vanem elektronarvuti?»

Ja Märt arvutas. Praegu on aasta **1979**. Sellest lahutada aasta **1946** ja vajutame veel klahvile $=$ ning paneelile ilmusid numbrid «33».

«Täpselt sama vana kui sina, isa!» teatas Märt. «Tubli!» kiitis isa. «Aga nüüd veel üks ülesanne sinu esimese klassi matemaatikaõpikust. Kuula! Üks muna keeb 5 minutit, kaua on vaja keeta 12 muna?»

Märt ei mõelnudki, vaid kohe vajutas klahvidele $5 \times 12 =$ «Kuuskümmend minutit ehk täpselt tund aega!» teatas ta võidukalt. Isa ainult muigas.

«Sa plaksutasid käsi üks kord ja pöösast tõusis lendu 8 varblast. Mitu varblast oleks lendu tõusnud siis, kui sa oleksid kaks korda käsi plaksutanud?»

Alles nüüd Märt taipas. Aga mida ta nüüd taipas?

ARVUTUSKESKUS

TASKUARVUTI

Esikaanel HELDUR LARETEI
joonisist «Roogime lund».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии. Таллин, 200090, Пärnu маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200 101, Пärnu маantee, 67-а. Цена 15 коп. Объем 2 печ. листа. Заказ № 16. Тираж 71 000.

— ELKNO Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 2 1979. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 101, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kotkas, E. Märdi, H. Mänd, A. Piirma, J. Pirita, H. Rattiste. Telefonid: peatoimetaja E. Märdi 681-495, vastutav sekretär J. Pirita 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja E. Pikk 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, toimetaja V. Variksaar 681-496, sekretär H. Väli 681-400.

Laduda antud 2. I 1979. Trükkida antud 19. I 1979. Trükkiair 71 000. Orsetpaber nr. 1, 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2.83. MB-00737. Tellimise nr. 16. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükikoda. Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Peale Nõukogude armee aastapäeva on kalendris teistsgi tähtpäevi, mis armee-ga seotud. Kirjuta iga tähtpäeva juurde õige kuupäev.

- 28. mai raketi- ja suurtükiväe päev
- 8. aprill NSV Liidu sõjalaevastiku päev
- 9. september piirivalvurite päev
- 9. mai NSV Liidu õhulaevastiku päev
- 19. november NSV Liidu õhukaitseväge päev
- 29. juuli võidupüha
- 19. august tankistide päev.

Kui lahendad mõistatuse õigesti, saad ülevalt alla Suures Isamaasõjas kasutusele võetud kaardiväe-miinipilduja rahvapärase nime.

1. Elukutseline toiduvalmistaja
2. Laeva päraosa
3. Oun lõuna-estli murdes
4. Maluspala.

SALAKIRJAD

Oktoobrilaste täheke sai kirja

HOMMEHAKKAMETÄHEKESEKOONDUSELSALAKIRJUÕPPIMA

Lapsed jooksid tähekesujuhi juurde — see pole kindlasti meile määratud. Polegi nagu eesti keeles kirjutatud.

Tähekesujuht Tiina naeratas kavalalt, käskis kirja mitu korda lugeda, ka valjusti. Lõpuks avastas keegi esimese mõistetava sõna — tähe.

Koos leiti, et paberilehele oli kirjutatud: Homme hakkame tähekesekoondusel salakirju õppima.

Järgmisel päeval õpetas Tiina: salakirju on väga palju, suur osa neist keerulised. Oktoobrilapsed õpivad algul selgeks moonutatud kirjad.

Tiina kirjutas tahvlile.

SLEIGAALGUSONRASKEELS

Et see oli veidi sarnane eelmisel päeval saadud kirjaga, suutsid oktoobrilapsed varsti lugeda: iga algus on raske.

Tiina selgitas: tegemist on moonutatud tekstiga «Lisatähtedega sõnavahedeta tekst». Ette on lisatud vabalt valitud tähed SLE, lõppu samad tähed vastupidises järjekorras ELS.

Tähekesujuht riputas üles tabeli, kuhu oli kirjutatud:

SAKILOOH AMELO BAEP LESIMATSOOK EDARIKALAS

Koos jõuti selgusele, et kirja tuleb lugeda lõpust alguse poole. See on «Tagurpidi tekst».

Rohkem aega võttis järgmise kirja mõistmine:

JÄR GMISEK SKOON DU SEKSK IRJU TAGE ÜKSSA LAKI RI

Tiina abiga said oktoobrilapsed teada, et selline on «Vabalt võetud sõnavahedega tekst». Selguse saamiseks on vaja tekst sõnavahedeta ritta kirjutada ja sõnad püstkriipsudega eraldada.

WOONNIAVIND KIBI ON KV BEECEFKIBI

Oktoobrilapsed arvasid, et see on päris pahupidi kiri.

Tiina ütles, et tegemist on peegelkirjaga. Seda on kõige hõlpsam lugeda lauale pandud peegli abil. Kirja tekst pööratakse peegli poole ja loetaksegi peeglist.

Lõpuks andis Tiina kõigile paberilehe kirjaga:

TAH AMEOS AVÖT TA TÄHTE DEVAH ELISE STL UURE MÄN GUSTOL EHOO LAS ÖPP IM ASA LAKI RJU

Mida oli Tiina oktoobrilastele kirjutanud?

MAIA LAANEMETS

